

Becoming Futurists

Citation for published version (APA):

Cramer, T. L. (2020). *Becoming Futurists: Reluctant professionals searching for common ground*. [Doctoral Thesis, Maastricht University]. Maastricht University. <https://doi.org/10.26481/dis.20200520tc>

Document status and date:

Published: 01/01/2020

DOI:

[10.26481/dis.20200520tc](https://doi.org/10.26481/dis.20200520tc)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Gevestigde professies, zoals artsen, rechters, advocaten en notarissen, genieten maatschappelijk vertrouwen doordat ze met hun werk een gerespecteerde bijdrage leveren aan de samenleving. Het opbouwen van een professie ('professionaliseren') leidt tot maatschappelijk prestige en dat is veel waard. Daarom willen opkomende, nieuwe beroepen ook graag professionaliseren. Die opkomende beroepen ontstaan omdat zij in staat zijn om te voorzien in de continue veranderende maatschappelijke behoeften. Deze nieuwe groepen van beoefenaars passen alleen niet vanzelfsprekend binnen het klassieke beeld van een professie (de medische stand, de advocatuur, het notariaat). Dat wringt. Tegelijkertijd ontstaan daardoor nieuwe, relevante vragen over wat professies nu precies zijn, wat professionalisering inhoudt en wat een goede beoefenaar is.

Het is niet eenvoudig om inzicht te verkrijgen in wat professionalisering betekent. Filosoof Bruno Latour (1999) benadrukt dat hoe succesvoller iets wordt (in zijn geval een artefact of een kennisclaim), hoe onduidelijker de constructie ervan wordt. Vertaald naar dit onderwerp zou dat betekenen dat wanneer een professie al is geconsolideerd, de daaraan voorafgaande constructie en de daarmee gepaard gaande worstelingen niet langer zichtbaar zijn voor buitenstaanders. Wanneer beoefenaars echter nog zoekende zijn naar wat hun professie is en de samenleving biedt, wat professionalisering inhoudt en wat een goede beoefenaar is, ontstaan er interacties waardoor de constructie en de worstelingen beter zichtbaar worden. Dit geldt met name wanneer mogelijke antwoorden op professionaliseringsvragen niet stroken met het klassieke beeld.

Futuristen vormen een beroepsgroep die zich bezighoudt met het systematisch verkennen van mogelijke toekomst ten behoeve van besluitvorming.

Zo zijn er wetenschappelijk georiënteerde futuristen actief die toekomst theoretisch en methodologisch proberen te doorgronden, maar ook commercieel georiënteerde futuristen die graag op podia staan met hun verhaal of onderzoekers werkzaam bij planbureaus die scenario's schetsen ten behoeve van beleid en creatieve futuristen die verbeelding centraal stellen. Futuristen zijn een voorbeeld van een gevarieerde beroepsgroep waarin vragen over professionalisering leven. Zij benadrukken publiekelijk dat zij de ambitie hebben om te professionaliseren. Omdat futuristen zo uitgesproken middenin een professionaliseringsproces zitten, zijn zij een interessant object van onderzoek om professionalisering beter te begrijpen. In dit proefschrift onderzoek ik de inspanningen die futuristen leveren om te professionaliseren. De centrale onderzoeksvraag van dit proefschrift luidt dan ook: *hoe is de vorming van de professie van futuristen te begrijpen?* Met het beantwoorden van deze vraag wil ik meer zicht krijgen op wat professionalisering is en vergt van beoefenaars.

De term 'futurist' betreft in dit proefschrift iedereen die systematisch de toekomst onderzoekt en dit onderzoek in de vorm van verschillende producten overbrengt om besluitvorming te informeren. Ik heb daarmee een brede definitie aangehouden waar futuristen in het bedrijfsleven, de overheid en kennisinstellingen onder vallen. Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden ben ik vooral geïnteresseerd in degenen die de noodzaak, of zelfs urgentie, ervaren en uiten om te professionaliseren. Daarmee ligt de focus op de futuristen die actief willen bijdragen aan het debat over, en het proces van, hun professionalisering. Zij doen dat bijvoorbeeld door over professionalisering te spreken tijdens conferenties, door brancheorganisaties op te zetten en/of deel te nemen aan het

debat. Als ik in dit proefschrift refereer aan futuristen dan doel ik op de futuristen die actief deelnemen aan het debat over hun professionalisering.

Theoretisch sluit bovengenoemde academische interesse in professionalisering aan bij de sociologie van professies. Aanvankelijk was het belangrijkste doel van wetenschappers binnen dit onderzoeksgebied om te begrijpen wat een professie is. Deze wetenschappers probeerden de rol van professies te begrijpen door onderscheidende 'traits' (eigenschappen) toe te kennen. Deze omvatten doorgaans theoretische kennis, specifiek onderwijs, examens, licenties, specifieke verenigingen, organisaties, verschillende soorten controle, collegialiteit, ethiek, werk voor het algemeen belang en autonomie. Sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw veranderde het perspectief op professies; de focus verschoof van de vorm (eigenschappen) naar de functies (proces). De sociale wetenschappers die zich bezighielden met professies gingen zich meer richten op de vraag hoe een groep beoefenaars zich ontwikkelden tot een professie. Uit beide perspectieven ontstond een professionaliseringsmodel waarbij eigenschappen zoals een gecertificeerde kennisbasis centraal staan, maar ook het afbakenen van het professionele gebied ('jurisdicties'), en het vermeende eindpunt van professionalisering (het 'heartland'). Tegenwoordig zijn naast dit klassieke model, de theoretische perspectieven op professies meer gefragmenteerd. Een deel van de wetenschappers borduurt voort op voorgenoemde klassieke benaderingen (vorm en proces), maar er zijn ook wetenschappers die zoekende zijn hoe professies op nieuwe manieren te duiden. Daardoor ontbreekt het nu aan een gemeenschappelijk analytisch kader: er zijn nu verschillende perspectieven van waaruit professies worden bestudeerd.

Op basis van deze theoretische perspectieven is de centrale vraag van dit onderzoek 'hoe is de vorming van de professie van futuristen te begrijpen', onderverdeeld in drie onderzoeksvragen.

Hoe identificeren futuristen zich met bestaande noties van professionalisering?

Welke acties ondernemen futuristen om te professionaliseren?

Welke noties van professionalisering worden zichtbaar in de inspanning van futuristen om te professionaliseren?

De eerste vraag impliceert dat onderzocht wordt hoe futuristen zich identificeren met de conceptualisering van het professionaliseringsmodel dat door de jaren heen is ontwikkeld door wetenschappers binnen de sociologie van professies. Met de tweede vraag wordt de aandacht gericht op de acties die futuristen ondernemen om te professionaliseren. Deze acties bieden inzicht in hoe futuristen een professie denken te kunnen worden. En ten slotte, de derde en laatste vraag biedt ruimte om te onderzoeken of futuristen mogelijk andere betekenis geven aan hun professionalisering dan gangbaar is volgens het professionaliseringsmodel.

In hoofdstuk 2 wordt het constructivistische perspectief van dit proefschrift inzichtelijk gemaakt. Dat houdt in dat het onderzoek zich concentreert op acties en interacties van futuristen die bezig zijn hun sociale wereld organiseren. Die wereld is continu in beweging en aan verandering onderhevig. Om recht te doen aan de complexiteit van het proces van professionalisering is daarom gekozen voor een kwalitatief ontwerp van het onderzoek. Dit proefschrift is gebaseerd op theoretisch geïnformeerde empirische verslagen, die bestaan uit observaties, interviews en groepsdiscussies. Het eerste deel van de empirische dataverzameling bestond uit observaties van 50 formele omgevingen zoals conferenties of vergaderingen waar futuristen gedachten en ideeën uitwisselden over professionalisering. Het tweede empirische deel bestond uit interviews met 33 futuristen. De selectie van futuristen was gebaseerd op hun bijdrage aan de discussies die betrekking hadden op professionalisering. Deze futuristen kwamen uit verschillende delen van de wereld. Daarnaast werden er futuristen geselecteerd op diversiteit in hun rollen met betrekking tot de discussie over professionalisering. Ik interviewde bijvoorbeeld gevestigde namen naar wie vaak werd verwezen maar ook futuristen in junior rollen die de

discussie met een frisse blik benaderden. Het derde deel van de empirische data werd geïnitieerd door futuristen zelf: groepsdiscussies over professionalisering.

Tijdens het veldwerk zag ik een actieve voorhoede van futuristen die het debat voerde over professionalisering of er anderszins bij betrokken was. Het bleek geen sinecure om deze groep eenduidig te kunnen plaatsen. Elke conferentie waar ik observeerde werd bezocht door een diverse mix van futuristen. Er waren wel gradaties van betrokkenheid waarneembaar onder futuristen, van bezielde futuristen die organisaties hebben opgezet om de discussie over professionalisering te faciliteren, tot futuristen die naar conferenties gingen en meediscussieerden, maar geen interesse toonden in het verder uitdiepen van de uitwisseling. Tot slot waren er ook futuristen waarneembaar die geen affiniteit hadden met de professionaliseringsdiscussies. Gezien de focus van dit onderzoek zijn deze beoefenaars maar beperkt in beeld geweest. Met andere woorden, dit proefschrift pretendeert niet om een beeld te schetsen van de beroepsgroep in al zijn rijkheid en variatie, maar het beoogt zicht te krijgen op hoe leden van deze beroepsgroep individueel en in collectieven proberen te professionaliseren. Met als ambitie om een beter beeld te krijgen van professionalisering in de 21ste eeuw.

In hoofdstuk 3 start de zoektocht naar professionalisering en staat de vraag centraal: *hoe identificeren futuristen zich met bestaande noties van professionalisering?* Futuristen beschreven desgevraagd dat er nauwelijks gemeenschappelijk onderwijs is in hun vakgebied en dat ze zich tot nu toe niet op een gestructureerde manier hebben georganiseerd. Sommige futuristen uitten hun teleurstelling dat ze niet kunnen komen tot een gezamenlijke titel voor hun professie. Hieruit lijkt het beeld naar voren te komen dat futuristen niet vertrouwd

en in de voortgang van hun professionalisering of dat zij zelfs niet als een professie kunnen worden beschouwd. In de beelden die futuristen schetsen over hun professie en professionalisering klinkt een hang naar klassieke 'traits' door, waardoor zichtbaar wordt dat zij zich in hun professionalisering met noties uit het klassieke professionaliseringsmodel identificeren.

Ondanks de twijfel over de voortgang, of zelfs de mogelijkheid van professionalisering, leveren futuristen wel degelijk inspanningen om te professionaliseren. Bij verschillende gelegenheden wisselen futuristen informeel ervaring en kennis uit om een gemeenschappelijke basis te vinden. Bovendien hebben futuristen zich ingezet op het gebied van onderwijs. In de loop der jaren zijn bijvoorbeeld steeds meer educatieve programma's opgezet. En dan niet alleen door universiteiten en hogescholen maar ook door brancheorganisaties als de *Association of Professional Futurists* en *LaFutura*. Ook deze ontwikkeling om tot gezamenlijk onderwijs te komen wijst erop dat futuristen zich met klassieke 'traits' identificeren.

In de worsteling van futuristen met hun ambitie om te professionaliseren valt een spanning op. Enerzijds identificeren zij zich met klassieke noties van professionalisering en anderzijds uiten zij ongemak rondom de normen waaraan ze moeten voldoen om als een professie te worden erkend. Futuristen vinden elkaar in hun weerstand tegen het klassieke professionaliseringsmodel; ze ervaren het als een keurslijf dat geen recht doet aan de diversiteit van hun beroepsgroep. Door futuristen wordt breed erkend dat er verschillende soorten beoefenaars binnen hun gemeenschap actief zijn. Maar geen enkele futurist stelt voor om de diversiteit binnen het vakgebied te verminderen of roept op tot het formuleren van één archetypische beoefenaar. Dit schuurt

met de klassieke noties van professionalisering die een zekere mate van standaardisering van het archetype professional veronderstellen. Het onbehagen van futuristen schuilt erin dat ze ernaar streven om te professionaliseren, maar tegelijkertijd reserves hebben om dit te doen omdat dit de gewaardeerde diversiteit kan ondermijnen. Tot op heden is het niet gelukt om het onbehagen te beslechten en dat verdeelt futuristen - er is sprake van een professionalisering dilemma. Sommige futuristen raken gefrustreerd door het vermeende onvermogen om te professionaliseren volgens klassieke lijnen, waardoor hun praktijk niet het maatschappelijk prestige krijgt dat het volgens hen verdient. Anderen raken verstrikt in semantische discussies.

In hoofdstuk 4 wordt voortgebouwd op het voorafgaande hoofdstuk met de vraag: *welke acties ondernemen futuristen om te professionaliseren?* Daarmee probeer ik meer zicht te krijgen op het professionalisering dilemma dat zich voor futuristen aandient. Dit hoofdstuk is gestructureerd aan de hand van activiteiten in drie arena's (Abbott, 1988): de werkvloer arena, de publieke opinie arena en de juridische arena. Op de werkvloer arena observeerde ik veel activiteit van futuristen die begrepen kan worden in termen van professionalisering. Er bestaan geen gemeenschappelijk vastgestelde regels over welke vaardigheden een futurist zou moeten hebben. Maar desgevraagd hebben futuristen er geen moeite mee om die vaardigheden te beschrijven en komen die beschrijvingen opvallend overeen. De capaciteit om grote hoeveelheden informatie te verwerken, sensitiviteit voor zowel mensen als de tijdgeest en creativiteit staan hoog in het vaandel. Futuristen beschrijven hun mentaliteit als anti-disciplinair, fantasierijk en ruimdenkend. Wat betreft de publieke opinie arena beschrijven meerdere futuristen dat zij het gegeneraliseerde beeld van futuristen als voorspellers gebruiken om zichzelf te introduc-

eren. Niet omdat zij de wijsheid in pacht menen te hebben, maar omdat het vooroordeel een manier is om het gesprek te beginnen met buitenstaanders en hiermee een brug te slaan naar de bijdrage die ze juist wel kunnen leveren. Futuristen beschreven in relatie tot de juridische arena dat de contouren van het vakgebied informeel zijn geformuleerd en niet worden opgelegd via een officiële gecertificeerde route. In de interviews kwam weerstand om te professionaliseren met name tot uiting op momenten dat standaardisatie van de praktijk werd voorgesteld. Futuristen stonden zij aan zij in hun onwil om te standaardiseren en toonden geen interesse in het harmoniseren van hun individuele routines. Het gebrek aan activiteit van futuristen in de juridische arena moet opgevat worden als een uiting van die weerstand.

Om te professionaliseren, ondernemen beoefenaars idealiter activiteiten in de drie zojuist geïntroduceerde arena's. De veronderstelling van wetenschappers binnen de sociologie van professies is dat de meeste aspirant-professies erop gericht zijn om uiteindelijk het 'heartland', het vermeende eindpunt van professionalisering, te bereiken. Dat houdt in dat ervan uit wordt gegaan dat een groep beroepsbeoefenaars ernaar streeft om op enig moment overeenstemming te bereiken over hun gemeenschappelijke doel. De implicatie van het bereiken van het 'heartland' is stabiliteit en uniformiteit. Natuurlijk worden beroepen verondersteld te evolueren en te veranderen (bijvoorbeeld vanwege nieuwe technologische ontwikkelingen), maar de professionals dagen niet doorlopend de basisovereenkomsten van het klassieke model uit. De verwachting van wetenschappers is dat slechts enkele professies zich niet conformeren aan het 'heartland'-model. Dergelijke professies worden beschouwd als een incongruentie waaraan verder geen aandacht hoeft te worden besteed.

De vraag ontstaat of het geen gemiste kans is om de kandidaat-professies die niet naar een 'heartland' streven als incongruentie te betitelen. Futuristen spannen zich in met activiteiten in de werkvloer arena en de publieke opinie arena, maar blijven bewust weg van de juridische arena. In die zin werken zij niet toe naar een gezamenlijk eindpunt. De activiteiten van futuristen illustreren zelfs het tegenovergestelde, zij waarderen juist de voortdurende vernieuwing van hun kennis. Futuristen zien het als een uitdaging om continue nieuwe onderwerpen aan te snijden en beschrijven in die geest dat ze nooit klaar zijn met leren. Futuristen laten daarmee een benadering van professionaliseren zien die niet strookt met het klassieke beeld van een beoefenaar die toewerkt naar een eindpunt (bijvoorbeeld door de beheersing van een kennisbasis). Vanuit dat uitgangspunt zijn futuristen een voorbeeld van een vakgebied waarin professionalisering anders verloopt dan het klassieke model beschrijft. De futuristen spannen zich wel degelijk in om te professionaliseren maar zij doen dat niet met een gezamenlijk einddoel. Futuristen zijn te beschouwen als een wat ik aanduid als een 'heartland-free' professie.

De weerstand van futuristen om te professionaliseren levert interessante inkijkjes op in het proces van professionalisering, ik identificeerde diverse impliciete veronderstellingen die een rol spelen in dat proces. Deze impliciete veronderstellingen zijn het waard om ter discussie gesteld te worden, zo observeerde ik herhaaldelijk twee thema's in relatie tot de professionalisering van futuristen: de manier waarop ze hun reputatie opbouwen en de rol die kennis speelt in hun dienst aan de samenleving. Om een beeld te krijgen van deze twee thema's formuleerde ik de onderzoeksvraag die centraal staat in de laatste twee empirische hoofdstukken: *welke noties van professionalisering worden zichtbaar in de inspanning van futuristen om te professionaliseren?*

De gemeenschap van futuristen die deelnemen aan de professionaliseringsactiviteiten is divers, er bestaat een grote variatie aan beoefenaars. In hoofdstuk 5 onderzoek ik hoe futuristen hun reputaties opbouwen. De wijze waarop reputaties worden opgebouwd is een klassiek thema binnen de sociologie van professies en biedt mogelijk handvatten om de diversiteit van futuristen te kunnen plaatsen. Uit de literatuur over reputatiestructuren bleek dat sociale wetenschappers die gekeken hebben naar reputatie verschillende reputatiestructuren onderscheiden. Die reputatiestructuren zijn uniek voor de wereld waarin reputatie wordt opgebouwd. Zo werd er onderscheid gemaakt tussen academische, commerciële en een artistieke reputaties. Ik observeerde dat futuristen zich in hun praktijk niet houden aan het uitgangspunt van een reputatiestructuur in één wereld; zij bewegen zich consistent in meerdere werelden. Welke reputatie een individuele futurist opbouwt, hangt sterk af van zijn of haar individuele keuzes en capaciteiten. In welke mate zij participeren in de academische wereld, het commerciële of het artistieke domein verschilt per futurist. Toch is er een gemeenschappelijke waardering voor het opbouwen van een reputatie dat door veel futuristen wordt gewaardeerd: het vermogen om werelden te ontstijgen en te verbinden.

Futuristen bouwen aan, zoals ik dat noem, 'cross-boundary' reputaties. Zij opereren in verschillende werelden en bouwen gelijktijdig aan reputaties in elk van die werelden. De reputaties die futuristen bouwen versterken elkaar geleidelijk. De reputatie in de ene wereld is van waarde om reputatie in de andere wereld te verkrijgen, futuristen combineren daarmee diverse reputatiestructuren. Ik heb geprobeerd dit te duiden door gebruik te maken van wetenschappelijke literatuur over 'boundary work' (grensverkeer). De literatuur over 'boundary work'

maakt inzichtelijk hoe interacties van professionals aan beide zijden van een grens te begrijpen zijn. Bijvoorbeeld op welke manieren er door beoefenaars gemeenschappelijke grond wordt gezocht om vervolgens met nieuw inzicht terug te keren naar zijn of haar oorspronkelijke wereld. Futuristen bleken zich zowel in de academische als de commerciële en artistieke werelden graag op te houden in en rond de grensgebieden. Zij uitten geen intentie om, na het opzoeken van grensverkeer, terug te keren naar een van de oorspronkelijke werelden. Sterker nog, futuristen creëren hun meerwaarde op het snijvlak van verschillende werelden. Zij gedijen in het tussengebied waar verschillende werelden elkaar overlappen, elkaar raken of overbrugd moeten worden: 'cross-boundary' reputaties. Deze 'cross-boundary' reputaties stroken met de basisprincipes van 'boundary work' met uitzondering van de veronderstelling dat beoefenaars geen intentie hebben om te blijven in een tussengebied en het grensverkeer opzoeken om daarna terug te keren naar hun eigen respectievelijke territoria.

Tot slot is in hoofdstuk 6 de weerstand van futuristen om te standaardiseren geanalyseerd aan de hand van de rol die kennis speelt in hun service. Futuristen creëren een scala aan tastbare producten zoals rapporten, workshops en presentaties. Die producten bleken meer dan slechts *output* voor futuristen. Ze worden gezien als een waardevolle manier om hun bijdrage aan de samenleving te presenteren. Futuristen identificeren zich sterk met wat zij produceren. Vraag twee futuristen om een rapport te maken over één thema en ze zullen met heel ander werk komen - een fenomeen waar futuristen trots op zijn. Het bewijst volgens futuristen dat hun kennis niet alleen is afgeleid uit handboeken, maar juist in de praktijk rijpt.

Echter, deze wijze van omgaan met kennis strookt niet met de benadering van wetenschappers binnen de sociologie van professies. Wetenschappers binnen deze discipline beschrijven kennis als een middel voor beroepsbeoefenaars om professionele prestige te verwerven. Beoefenaars gebruiken kennis om zichzelf te legitimeren tegenover buitenstaanders, vaak door via gecertificeerde opleidingen kennis te verkrijgen. Zo kunnen beoefenaars aantonen dat zij de specifieke professionele kennis machtig zijn. Dit is een dominant idee over de rol van kennis in professionalisering waar geen vraagtekens bij worden geplaatst.

De vraag is of de aanname dat kennis een middel is om prestige te verkrijgen, stand kan houden in de context van futuristen. Voor futuristen is kennis ook onverminderd belangrijk in hun proces van professionalisering, maar wel op een andere manier. De kennis die futuristen opbouwen verandert steeds van karakter, zij zijn voortdurend op zoek naar nieuw inzicht. Als zodanig bouwen futuristen organisch aan een dynamisch kennisreservoir, een archief van relevante boeken, artikelen, video, audio, afbeeldingen enzovoort. Dit archief bevat geen specifieke gecertificeerde kennis die alleen voorbehouden is aan futuristen, maar biedt hen een gemeenschappelijke bron. In plaats van het afbakenen van een kennisbasis en het opzetten van een erkende instellingen, ontwikkelen futuristen een groeiend reservoir waaraan elke futurist kan bijdragen en uit kan putten.

Een professionaliseringsactiviteit die past bij de klassieke aanname over de rol van kennis is het vaststellen van gecertificeerde kennis en het beheersen daarvan organiseren via onderwijs. Vanuit dat perspectief is kennis een middel om prestige op te bouwen, ook wel kern van een 'knowledge-based' perspectief op professionaliser-

ing. Maar futuristen zijn, zoals ik dat noem, een 'knowledge-producing' professie. Het produceren van kennis is hun bijdrage aan de samenleving. Dat betekent dat een futurist niet hoeft te bewijzen dat hij of zij de gecertificeerde kennis beheerst om de titel futurist te mogen dragen. Van professionele futuristen wordt verwacht dat zij bijdragen aan het zich continue ontwikkelende reservoir en daar op creatieve manieren uit putten.

Na het bestuderen van de drie deelvragen werd de worsteling van futuristen zichtbaar en begrijpelijk. Deze was gelegen in het ongemak met een model van professionalisering die hen niet past. Dit proefschrift maakt inzichtelijk dat futuristen acties ondernemen om een gemeenschap van gelijkgestemde beoefenaars op te bouwen. Maar terwijl ze al dat werk doen, hebben futuristen hun weerstand niet kunnen oplossen. Ze erkenden hun ongemak, verwoordden het, maar hadden daar geen antwoord op.

In dit proefschrift wordt beargumenteerd dat er een nieuw perspectief op professionalisering nodig is om futuristen als professie te begrijpen. Er is al wetenschappelijk besef van de noodzaak om professies opnieuw te bezien. Tegelijkertijd worden fundamentele aannames nog niet betwist, omdat de neiging bestaat te blijven denken binnen het klassieke professionaliseringskader.

Professies zijn tot op heden benaderd vanuit één typologie. Het klassieke pad van professionalisering was de eerste typologie die werd geïdentificeerd en kan daarom het beste worden aangeduid als 'Type 1'. In deze typologie wordt onder andere waarde gehecht aan traits, gezamenlijke eigenschappen van de beoefenaar, de vorming van een gecertificeerde kennisbasis en de activiteiten om het professionele gebied af te bakenen en te standaardiseren in drie arena's. Het doel van de

professionaliseringsinspanningen van beoefenaars in 'Type 1' is om te komen tot het 'heartland' vermeende eindpunt van professionalisering. Met dit proefschrift heb ik een ander type professionalisering geïdentificeerd. 'Type 2' is een alternatieve belofte van professionalisering die kan worden afgeleid uit mijn analyse van futuristen. Daarin staan met name vaardigheden centraal, diversiteit van beoefenaars, de 'heartland-free' benadering en het vermogen om 'cross-boundary' reputaties op te bouwen in verschillende werelden. En tot slot wordt er, in plaats van kennis als middel om prestige te verkrijgen, waarde gehecht aan de vorming van een fluïde kennisreservoir waaraan de professionals zowel kunnen bijdragen als eruit kunnen putten. 'Type 1' en 'Type 2' zijn geen dualistische professionaliseringspaden, zij evolueren naast elkaar.

Met dit proefschrift is 'Type 2' onder woorden gebracht, maar het is aan de futuristen om de toekomst van hun professionaliseringsproces vorm te geven. Met deze studie bied ik futuristen (en andere professionals) handvatten om op hun professionalisering te reflecteren, deze vooruit te helpen en misschien zelfs te consolideren. Het is heel goed mogelijk dat het gezamenlijk bewustzijn onder futuristen van een mogelijk 'Type 2' professionaliseringstraject, hen in staat stelt nieuwe betekenis te geven aan hun professionalisering. De karakterisering van 'Type 2' kan futuristen helpen om hun professionaliseringsactiviteiten in ander licht te gaan bezien. Het begrip van hun professionaliseringsproces kan futuristen stimuleren om expliciet te beslissen hoe ze de toekomst van hun professie willen vormgeven. De belofte van een 'Type 2' professie heeft de potentie om de realiteit van professionele futuristen te worden.